РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

17 януари 2008 година *

По дело C-19/07

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Cour de cassation (Франция) с акт от 19 декември 2006 г., постъпил в Съда на 23 януари 2007 г., в рамките на производство по дело

Наследници на Paul Chevassus-Marche

срещу

Groupe Danone,

Sociéte Kro beer brands SA (BKSA),

Sociéte Évian eaux minérales d'Évian SA (SAEME),

* Език на производството: френски.

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: г-н P. Jann (докладчик), председател на състав, г-н A. Tizzano, г-н A. Borg Barthet, г-н M. Ilešič и г-н E. Levits, съдии,

генерален адвокат: г-н D. Ruiz-Jarabo Colomer,
секретар: г-н R. Grass,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

— за наследниците на г-н Chevassus-Marche, от SCP Waquet, Farge и Hazan, avocats,

— за дружествата Groupe Danone, Kro beer brands SA (BKSA) и Évian eaux minérales d'Évian SA (SAEME), от SCP Célice, Blancpain и Soltner, avocats,

— за френското правителство, от г-н G. de Bergues и г-жа A.-L. During, в качеството на представители,

— за германското правителство, от г-н M. Lumma и г-н A. Dittrich, в качеството на представители,

— за Комисията на Европейските общности, от г-н H. Støvlbæk и г-н A. Bordes, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 7, параграф 2 от Директива 86/653/ЕИО на Съвета от 18 декември 1986 година относно координирането на правото на държавите-членки, свързано с дейността на самостоятелно заетите търговски представители (ОВ L 382, стр. 17; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 176, наричана по-нататък „Директивата“).

2 Този въпрос е повдигнат в рамките на спор между наследниците на г-н Chevassus-Marche и дружествата Groupe Danone, Kro beer brands SA и Évian eaux minérales d'Évian SA във връзка с изплащането на комисиони, за които се твърди, че са дължими на г-н Chevassus-Marche.

Правна уредба

3 Член 1, параграф 2 от Директивата определя търговския представител като „самостоятелно зает посредник, който има дълготрайни пълномощия да договаря продажбата или покупката на стоки от името на друго лице, наричано по-долу „принципал“, или да договаря и сключва такива сделки от името и за сметка на този принципал“.

4 Съгласно член 4, параграф 1 от Директивата:

„В отношенията си със своя търговски представител един принципал трябва да действа почтено и добросъвестно.“

5 Член 7 от Директивата гласи:

„1. Търговският представител има право на комисиона за търговски сделки, които са сключени по време на периода, обхванат от договора за представителство:

а) когато сделката е била сключена в резултат на неговата намеса;

или

б) когато сделката е била сключена с трета страна [другаде в текста: „трето лице“], която преди това е била негов клиент за сделки от същия вид.

2. Търговският представител има също така право на комисиона и за сделки, сключени по време на периода, обхванат от договора за представителство:

— било когато е натоварен с определена географска област или група от потребители [да се чете: „клиенти“],

— или когато притежава изключително право за дадена географска област или група от потребители [да се чете: „клиенти“],

и когато сделката е била сключена с потребител [да се чете: „клиент“], принадлежащ към тази област или група.

Държавите-членки трябва да включат в правото си една от възможностите, посочени в предходните две тирета.“

6 Относно възникването на правото на комисиона член 10, параграфи 1 и 2 от Директивата уточнява:

„1. Комисионата става дължима веднага щом и доколкото е на лице едно от следните обстоятелства:

а) принципалът е изпълнил сделката; или

б) принципалът би трябвало, съгласно договора си със третата страна, да е изпълнил сделката; или

в) третата страна е изпълнила сделката.

2. Комисионата става дължима най-късно когато третата страна е изпълнила своята част от сделката или трябва да я е изпълнила, ако принципалът е изпълнил своята част от сделката.“

7 Относно погасяването на правото на комисиона член 11, параграф 1 от Директивата предвижда:

„Правото на комисиона се погасява само ако и в степента, в която:

— се установи, че договорът между третата страна и принципала няма да бъде изпълнен,

и

— че неизпълнението не се дължи на причина, за която принципалът отговаря.“

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

8 През 1987 г. дружество BSN, понастоящем дружество Groupe Danone, сключва с г-н Chevassus-Marche договор за изключително представителство на дъщерните му дружества — дружествата Brasseries Kronenbourg, понастоящем Kro beer brands SA, и Évian eaux minérales d'Évian SA — пред кръга от клиенти вносители, търговци на едро и търговци на дребно на стоките им за определена географска област, обхващаща островите Майот и Реюнион (съответно френска отвъдморска общност и френски отвъдморски департамент).

9 След прекратяването на този договор г-н Chevassus-Marche иска от дружество Groupe Danone, както и от дъщерните му дружества, изплащането на различни суми, сред които комисиони за извършени покупки от две дружества, установени в неговата географска област. Тези искания са отхвърлени по съображение че съответните покупки са извършени в търговски центрове или от прекупвачи, установени в континентална Франция, извън контрола на дружество Groupe Danone и на неговите дъщерни дружества, и без намесата на г-н Chevassus-Marche.

10 Тъй като Tribunal de commerce de Paris [Търговски съд, Париж] и Cour d'appel de Paris [Апелативен съд, Париж] отхвърлят иска му, доколкото той има за цел изплащането на тези комисиони, г-н Chevassus-Marche подава жалба пред Cour de cassation [Касационен съд], делото по която е продължено от наследниците му след неговата смърт.

11 Cour de cassation счита, че решението, което ще постанови в главното производство, изисква тълкуване на член 7, параграф 2 от Директивата. Следователно Cour de cassation решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли член 7, параграф 2 от Директива [...] да се тълкува в смисъл, че търговски представител, натоварен с определена географска област, има право на комисиона в хипотезата, в която търговска сделка е била сключена между трето лице и клиент, принадлежащ към тази област, без доверителят да има пряка или непряка намеса в сделката?“

По преюдициалния въпрос

12 С този въпрос препращащата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 7, параграф 2, първо тире от Директивата трябва да се тълкува в смисъл, че търговският представител, натоварен с определена географска област, има право на комисиона за сделките, сключени от принадлежащи към тази област клиенти с трето лице при липсата на пряка или непряка намеса на принципала.

13 В решението си от 12 декември 1996 г. по дело Kontogeorgas (C-104/95, Recueil, стр. I-6643) Съдът е приканен да тълкува член 7 от Директивата в хипотезата, в която принципалът сам предлага на пазара стоките си на клиенти, принадлежащи към дадена географска област, с която е натоварил търговски представител. Що се отнася до това дали този търговски представител може да иска комисиона за сделките, сключени без неговата намеса, в точка 16 от това решение Съдът приема, че член 7 от Директивата предвижда две алтернативни хипотези относно правото на комисиона. Параграф 1 от него се отнася до настояща или предходна дейност на представителя, докато параграф 2 от него предвижда, че търговският представител трябва да получи възнаграждение за всички сделки, сключени в тази област или сред определена група от клиенти, без да споменава каквато и да било дейност на представителя.

14 Следователно в хипотезата, разгледана в решението по дело Kontogeorgas, посочено по-горе, Съдът приема, че член 7, параграф 2, първо тире от Директивата трябва да се тълкува в смисъл, че когато търговският представител е натоварен с дадена географска област, той има право на съответната комисиона за сделките, сключени с клиенти, принадлежащи към тази област, дори ако са сключени без негова намеса (Решение по дело Kontogeorgas, посочено по-горе, точка 19).

15 Настоящото производството по постановяване на преюдициално заключение поставя въпроса дали това тълкуване следва също да важи в хипотезата, в която, както в спора по главното производство, договорите за продажба на стоки, сключени с клиенти, установени в географската област, поверена на съответния търговски представител, са сключени не само без намесата на този представител, но също и без пряката или непряка намеса на принципала.

16 В тази връзка следва да се признае, както изтъкват наследниците на г-н Chevassus-Marche, че член 7, параграф 2 от Директивата се отнася единствено до „сделки, сключени по време на периода, обхванат от договора за представителство“, само с уточнението, че тези сделки са сключени с клиент, принадлежащ към географска област или група от клиенти, с които е натоварен търговският представител. Не се изисква изрично намесата на принципала, така както не се изисква намесата на търговския представител.

17 Член 7, параграф 2 от Директивата обаче следва да се разгледа във връзка с член 10 от същата, който уточнява условията, на които правото на комисиона на търговския представител е подчинено.

18 Член 10 от Директивата определя фактите, които пораждат това право. В тази връзка параграф 1 от него различава три алтернативни обстоятелства, всяко от

които взето поотделно може да представлява правопораждащ факт за правото на комисиона. Така комисионата става дължима веднага щом и доколкото принципалът е изпълнил сделката или би трябвало съгласно договора си със съответното трето лице да е изпълнил сделката, или веднага щом и доколкото това трето лице е изпълнило сделката. Член 10, параграф 2 от Директивата уточнява, че комисионата става дължима най-късно когато посоченото трето лице е изпълнило своята част от сделката, или трябва да я е изпълнило, ако принципалът е изпълнил своята собствена част от сделката.

19 От систематичното тълкуване на тези два параграфа от член 10 от Директивата следва, че правото на комисиона на търговския представител възниква или когато принципалът е изпълнил или е трябвало да изпълни задължението си, или когато третото лице по отношение на договора за представителство, т.е. клиентът, е изпълнило или е трябвало да изпълни своето задължение. При всички тези случаи участието на принципала в сделките, във връзка с които търговският представител може да иска комисиона, е задължително.

20 Това тълкуване на член 10 от Директивата се потвърждава от текста на член 11, параграф 1 от същата, съгласно който правото на комисиона на търговския представител се погасява само ако и в степента, в която се установи, че договорът между клиента и принципала няма да бъде изпълнен и че неизпълнението не се дължи на причина, за която принципалът отговаря. Това единствено основание за погасяване, което изисква кумулативното наличие на две обстоятелства, във връзка с които изрично се препраща към принципала, подчертава важната роля на последния за съществуването на правото на комисиона.

21 По този начин от тълкуването на член 7, параграф 2, във връзка с член 10, параграфи 1 и 2 и член 11, параграф 1 от Директивата следва, че търговският представител може да иска комисиона във връзка с дадена сделка само доколкото принципалът има пряка или непряка намеса в сключването ѝ.

22 Националната юрисдикция следва да установи дали данните, с които разполага, преценени като се има предвид грижата за защита на търговския представител, която представлява една от целите на Директивата (Решение от 30 април 1998 г. по дело Bellone, C-215/97, Recueil, стр. I-2191, точка 13; Решение от 9 ноември 2000 г. по дело Ingmar, C-381/98, Recueil, стр. I-9305, точка 20 и Решение от 23 март 2006 г. по дело Honyvem Informazioni Commerciali, C-465/04, Recueil, стр. I-2879, точка 19), както и задължението за почтеност и добросъвестност на принципала по силата на член 4 от Директивата, ѝ позволяват да установи съществуването на такава намеса, независимо дали същата има правно естество, например посредством представител, или фактическо.

23 С оглед на изложените по-горе съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че член 7, параграф 2, първо тире от Директивата трябва да се тълкува в смисъл, че търговският представител, натоварен с определена географска област, няма право на комисиона за сделките, сключени от принадлежащи към тази област клиенти с трето лице при липсата на пряка или непряка намеса на принципала.

По съдебните разноски

24 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

Член 7, параграф 2, първо тире от Директива 86/653/ЕИО на Съвета от 18 декември 1986 година относно координирането на правото на държавите-членки, свързано с дейността на самостоятелно заетите търговски представители, трябва да се тълкува в смисъл, че търговският представител, натоварен с определена географска област, няма право на комисиона за сделките, сключени от принадлежащи към тази област клиенти с трето лице при липсата на пряка или непряка намеса на принципала.

Подписи